

Jak bezpečně (ne)zničit počítač

Den co den se každému, kdo vlastní počítač, nabízí nespočet příležitostí, jak ho zničit. Začíná to konzumací snídaně a současným čtením internetových novin a končí nočním rozhořčením se nad vlastní neschopností něco stvořit, které může končit vyhozením počítače z okna.

lů a neotevírat pochybné přílohy. V opačném případě je to podobné, jako byste si domů pozvali na kafe zloděje.

2. PŘEJETÝ NOTEBOOK

Na odpočívadle jsem vytáhl notebook na zadní kapotu auta a protáhl si páteř po únavné cestě. Vyřídil jsem neodkladné záležitosti, notebook zaklapl a odešel jsem si na WC. A to jsem neměl dělat. Mezitím co jsem byl pryč, sestra na pokyn rodičů přeparkovala auto do stínu, protože sluníčko opravdu páliho. Když jsem vycházel ze záchodu, uviděl jsem, jak se sestra pomalu rozjíždí, zařval jsem, ať zabrzdí, že mám vřadu notebook, který v zrcátku neviděla, protože byl zaklapnutý. Sestra to bohužel neslyšela, popojela, a notebook ladně sklouzl na asfalt. Sestra nechápavě stáhla okénko a ze mě vyléto několik nepublikovatelných slov. Když pochopila, co se stalo, z neznámého důvodu zařadila zpátečku, aby se vrátila s autem k notebooku, abych ho já „mohl naložit“. Tento její manévř jsem dodnes nepochopil. Zapraskalo to a já jsem měl zlost třetího stupně. Vyměnili jsme si pár pepřných slov a já jsem letěl poskytnout první pomoc mému miláčkově.

Servis: Na rozsah poškození notebooku pádem má vliv mnoho různých faktorů: výška, povrch místa dopadu, zda je notebook zapnutý, nebo vypnutý, zda má otevřené, nebo zavřené víko displeje atd. I zavřené vypnutý notebook v brašně se dá zničit velmi jednoduše. Když volající zákazník oznamuje „Máme notebook R40e a přejel nám ho Peugeot 605“, čekáte, že jej přinese v igelitovém pytlíku. Pak se nestačíte divit, když zjistíte, že kromě „pavučiny“ na displeji tomu stroji vůbec nic není. Kolo najelo na kovový pant a kupodivu ani ta obrovská hmotnost soustředěná na malou plochu nenadě-

Tento článek uvádíme citátem z jednoho z příběhů, které jste nám posílali v létě do soutěže nazvané „Jak jsem si (po)ničil počítač“. Příběhů přišlo hodně přes dvě stovky a při jejich čtení jsme se – porotci z firmy Lenovo i naše redakce – hodně bavili. Nejčastěji jste notebook polili, položili na kapotu auta a odjeli, byli tu i chudáci, kterým dítě zakopalo notebook do pískoviště nebo kterým ho „zpracovala“ babička při přípravě nedělních řízků.

Vybrali jsme z vašich příběhů devět nejčastějších příhod a o komentář jsme požádali Jiřího Ševčíka ze servisní firmy PC Net CZ.

lala více škody. Notebook pak dostala na stůl sekretářka spolu s externím LCD monitorem.

3. DOMÁCÍ MILÁČKOVÉ

Bílá myška Eliška s námi žila teprve 14 dní, když se ztratila. Prohledali jsme snad všechno, vystěhovali skříně, postele, ale po myšce ani stopa. A tak nezbylo než trpělivě čekat, až sama uzná za vhodné se nám ukázat a nechat se chytit. Dva dny nato jsem si šla pustit počítač, chtěla jsem si přečíst e-maily. K mému zděšení však naskočil, dvakrát zablikal a pak „umřel“ úplně. Když opravář zjistil, že počítač opravdu nejde, rozhodl se podívat se do „krabice“. Klekl na kolena, odpojil všechny kabely... a z krabice překvapeně mžourala Eliška se třemi malinkými růžovými myšičkami okolo sebe. Stačilo vyměnit kabely, které naše Eliška poobědvala, a počítač už zase fungoval jako dřív.

Servis: Králíci, myšky, morčata, křečci nebo i rozjívěný pes, ti všichni nevidí v počítači užitečného pomocníka, ale další nábytek v bytě nebo vitanovou hračku. Ohryzané kabely mohou jak poškodit samotný počítač, tak být velkým nebezpečím pro zvířata, a hlavně pro malé nenechavé děti. Dostí špatně se vám bude hledat opravář pro notebook, který kocour použije místo svého běžného záchodu.

4. JÍDLA A PITÍ U POČÍTAČE

Jak nejlépe zabavit sebe i čtyřleté dítě? To není vůbec složitá otázka a počítač se stává tou správnou odpovědí. Vybroujen čokoládou se ke mně chlapec ochotně přidal. Párkrát se mu podařilo nanést na naleštěné plošky kláves vrstvu čokolády. Když jsem viděl otisky prstů místo šipek, a na mezeričku dokonce dlouhou hnědou čáru, skončil můj malý kamarád s křikem na zemi a já s fackou od rodičů. Půl hodiny a vlhké kapesníčky sice modřině ne-

1. VIRY A PODOBNÉ NÁKAZY

Na vine je velmi známa „celebrita“, kterou poznávají hlavně tí starší, Macko uško – populární postavička z animované polské rozprávky. Chcela som, aby túto rozprávku spoznal aj náš štvorročný synček, lenže nikde som ju nemohla zohnať. Po dlhom surfovaní som natrafila na stránku, kde sa dalo stiahnuť niekoľko dielov. Kvalita bola biedna, ale tešila som sa ako na Vianoce. Uprostred noci sa mi podarilo tri diely stiahnuť priamo do PC. Nebolo to jednoduché, ale výsledok mal stáť za to... Veď aj stál, na druhý deň, keď som zapla počítač, s Mackom uškom zavítali do môjho PC asi aj iné zvieratká, počítač začal odmietať moje príkazy, otváral mi rôzne stránky, stále sa ma spytoval, čo má hľadať, stále mi niečo oznamoval, čo našiel, neustále mi prepínal klávesnicu, vtedy som ani netušila, čo sa deje, nakoniec mi ten nepodarený Macko uško zblbl počítač tak, že som ho musela zaniest do servisu, kde mi ho museli preinštalovať.

Servis: Jsou země, ve kterých si lidé nemusejí zamykat domy a byty, ale i tam alespoň zavírají dveře. U nás zamykáme – a jaké bezpečnostní finty k tomu používáme! Stejně bychom se měli chovat ke svému počítači. Počítač nezabezpečený firewallem a antivirovým programem je vyložené pozvánkou pro viry a škodlivý software. Ten může sledovat, jaká máte hesla pro různé aplikace, včetně elektronického bankovníctví, a znemožnit, nebo alespoň znepříjemnit práci s některými aplikacemi. I když na svém počítači nesledujete žádné zásadní změny, přesto může být hostitelem pro rozesílání spamu. A ten nemáme rádi nikdo. Zapněte si firewall (u vašeho bytu by to byly zavřené a zamčené dveře), používejte antivirový program (štěkající a trhající hlídací pes), který můžete pro domácí použití sehnat i zadarmo. Nezapomínejte také pravidelně aktualizovat operační systém (kontrolovat funkčnost alarmu); většinou se to děje, aniž byste museli někde něco hľadat.

Ale sebelepší ochrana není k ničemu, není-li podpořena rozumným chováním uživatele. Vyplatí se přemýšlet, neklikat na odkazy v e-mailech od neznámých odesilate-

pomohly, ale klávesy byly zase jako nové, takže jsem ničeho nelitoval.

Servis: Klávesnici, ale i displej notebooku je vhodnější nemýt, jen otírat vlhkým hadříkem. V případě neslazené vody se často podaří zachránit klávesnici. Uživatelé však do svých notebooků lžijí nejen vodu, ale i kávu, limonádu, mléko a nejrůznější alkoholické nápoje. Tekutina na základní desce dokáže napáchat škodu nejen okamžitě, ale i dodatečně s několikadenním či několikátýdenním zpožděním. Pokud místem polití prochází navíc elektrický proud (počítač je zrovna zapnutý a máte smůlu, že se trefíte na zrovna aktivní místo), je zkáza většinou hodně rychlá. V tom případě doporučuji notebook nepřevracet, co nejrychleji jej vypnout a vyndat baterii. Pak s ním okamžitě běžet do servisu, kde jej odborně rozmontují, vysuší a očistí. Ani pak ale nemáte jistotu, že se vlivem tohoto poškození časem neobjeví nějaké problémy.

5. KAM S NÍM?

Šel jsem na fotbal a v tašce jsem měl nový notebook. Usadil jsem se do nejvyšších řad otevřené tribuny a tašku s notebookem položil na kolena. Zápas byl víceméně vlažný, ale najednou krásná rána zpoza velkého vápna mířila do sítě. Exploze radosti domácích fanoušků, ruce nad hlavu, GÓÓL! 27. minutu 1. poločas si pamatuji dodnes, ale ne kvůli tomu gólu. Do jásání totiž pronikl tupý zvuk pádu a šelestění klouzajícího předmětu po zmrzlých schodech dolů. Závěrečné „KRACH“ se ozvalo dole pod tribunou a už byla vidět vysypaná klávesnice a vymozaiikovaný displej.

Servis: Pokud by to byl notebook Lenovo s aktivním ochranným systémem „parkování“ hlav, pak se vám s velkou pravděpodobností podaří vydolovat z notebooku uložená data. Ideální je notebook nosit v brašně nebo speciálním batohu, který jej neodře a ochrání jej před menšími nárazy, není však všemocný (v tomto případě by nepomohl). Pamatuji si uživatele s podobně extrémním koncem notebooku. Na eskalátorech v pražském metru se mu svezla brašna z ramene. Místo aby se dál držel madla, reflexivně se pustil a snažil se popruh zachytit. To se mu nepodařilo a brašna se tak kutálela po tvrdých kovových schodech několik metrů. Notebook byl pak celý zkroucený do vrtule, displej rozbítý, disk poškozený. Při nadměrném zkroucení notebooku může dojít také k poškození základní desky, která bývá spolu s displejem nejdražším náhradním dílem.

6. OPRAVY POČÍTAČE SVĚŘTE ODBORNÍKŮM

Můj známý si vymyslel a vyrobil originální tichý a vysoce účinný chladicí sys-

tém. Jeho nápad spočíval v tom, že pomocí hadiček zakomponoval horké prvky svého počítače do obvyčejného chladicího okruhu lednice. Jednou večer vypnul počítač, zapomněl však současně přerušit chladicí okruh. Ráno pak před spuštěním počítače zjistil, že teplota jeho procesoru klesla na – pro tento druh techniky velmi exotických – minus 21 °C.

Vkleče potom jednou rukou fénem rozmrazoval zmrzlý procesor. Současně druhou rukou odsával vysavačem kapky odmrazené vody, aby nebezpečí zkratu omezil na minimum.

Oprava našťástí proběhla úspěšně.

Servis: S každou opravou počítače, především v záruční době, jděte k odborníkovi, správci techniky nebo do příslušného servisu. I zdatným počítačovým kutilům se „povede“ občas něco odborně zničit. V servisu je lepší jít rovnou s pravdou ven a popsat všechno, co jste s počítačem prováděli, když jste se snažili problém odstranit. Servisu ušetříte moře času, sobě pak hlavně peníze. Zatloukat a mlžit se moc nevyplácí, zkušení technici si neodborných zásahů většinou všimnou. Výjezd k hořícímu notebooku, „který se nafukuje“, pak přijde draho, když technik na místě zjistí, že za nafouknutím je dvakrát delší šroub, než jaký tam správně patří.

7. PĚKNĚ DRAHÉ HOME VIDEO

Starý PC mi dosloužil a já jsem si pořídil nový. Starou bednu se mi nechtělo vyhodit a přemýšlel jsem, do kterého bazaru s ním zajdu; syn mě mezitím popichoval slovy, že jde už o šrot, který patří spíš do sběru apod.

„A co mám jako dělat, podle tebe bych ho měl rozsekat sekerou, nebo co?“ vyštěkl jsem našťavaně. „To je nápad,“ vykřikl můj povedený synek. „A pošleme to do pořadu Neváhej a toč,“ zářily mu oči. Ani už přesně nevím, jak se to seběhlo, najednou jsem stál na dvoře, mlátil sekerou do počítače a syn to celé natáčel. Když už byly kusy počítače všude okolo mne, podíval jsem se vítězoslavně na syna a zeptal jsem se: „Tak co, máš to celý?“ Oba jsme se vrátili do pokoje a chtěli zapojit nový počítač. První si toho všiml syn, který vypadal, že se o něj pokouší infarkt. Mrkl jsem na bednu a pak už jsme na infarkt vypadali oba.

Servis: Recyklace či ekologická likvidace počítačů vypadá asi trochu jinak... Je zbytečné utrácet za velká kladiva a sekery, když dnes při koupi nové elektroniky platíte i tzv. recyklační poplatky. Na možnost odevzdání staré nepotřebné techniky se vždy informujte u svého prodejce.

8. BEZ ZÁLOHY ANI RÁNU

Hance bylo jasné, že aby zjistila, jak na tom s Vaškem je, stačí jen trochu prohledat jeho notebook, zařekla se však, že takhle se ona prostě ponižovat nebude. Ale Vašek

chodil domů stále později a jednoho dne, když Hanka doma opět osaměla a hlavou se jí začaly honit ty nejhorší scénáře, Vaškův notebook otevřela. Asi jen sekundu přemýšlela o tom, že bude hledat usvědčující důkazy. Pak ale vzala nůžky a jala se bodáním do monitoru přesvědčit, zda krystaly v LCD jsou skutečně tekuté, vydolovala klávesnici, bušila do notebooku paličkou na maso. Vrcholným momentem pak bylo pasírování banánů mezi zbytky klávesnice a displeje.

Téprve pak Hance došlo, že tímhle si přítele zpět nezíská. Zametla stopy, hodila zbytky přístroje do igelitky a tu pak do Vltavy. Vaškovi pak namluvila, že notebook někdo ukradl.

S Vaškem historka nijak nepohnula. „Stejně jsem si chtěl koupit nový. Ale ty jsi měla v mechanice na CD jedinou kopii své bakalářské práce. To je mi líto.“

Servis: Demolition woman... Všechna podstatná data (což jsou obvykle všechna) zálohujte, a hlavně pravidelně. Možných příčin ztráty dat je mnoho a často jsou právě ztracená data dražší než samotný počítač. Produktů pro zálohování je na trhu mnoho, záleží čistě na potřebách uživatele, který z nich si vybere. Notebooky Lenovo mají takový nástroj již předinstalován z výroby, navíc je jeho používání poměrně jednoduché. Při zálohování je však nutné myslet také na zabezpečení těchto dat proti zcizení a zneužití. Jakékoliv zabezpečení počítače nebude k ničemu, když se CD nebo DVD média s nešifrovanými a nezaheslovanými zálohami budou povalovat na stole ve společné kanceláři.

9. DĚTI A POČÍTAČ

Byly mi čtyři roky a babička onemocněla. Pan doktor, který ji vezl do nemocnice, říkal, že babička má těžkou virózu. Viróza, viry, antiviry, míchala se mi ta neznámá cizí slova v hlavě. Co když babička nakazila počítač nějakým virům? Na čem budu hrát svoje hry? Je přece podezřele zahrátý, určitě má horečku! Změřím mu teplotu! Vzal jsem ze stolu teploměr a začal jsem zkoumat, kde je nějaký otvor, do kterého bych strčil teploměr jako miminku. Našel jsem. Byl to otvor na diskety. A měl vir! Dokonce tak silný, že zlomil teploměr a zabil počítač!

Servis: Ani namazaný chleba byste v CD mechanice nečekali, ale je ho tam možné vidět, trošku pochopitelnější jsou kancelářské sponky. Do příslušných otvorů v počítači zapojujte jen příslušné konektory, vkládejte k tomu určené disky a připojujte jen schválená zařízení.

Krom rtuti ze starostlivého měření teploty počítače byste jedovaté látky neměli v počítačích najít. Od 1. července 2006 platí direktiva Evropské komise o zákazu používání nebezpečných látek v elektrických a elektronických výrobcích, známá i u nás pod anglickou zkratkou RoHS – týká se také počítačů a jejich příslušenství.

